

**UCHWAŁA NR 36/2011
RADY MIASTA SIEMIANOWIC ŚLĄSKICH**

z dnia 24 lutego 2011 r.

**w sprawie: przyjęcia Gminnego Programu Ochrony Zabytków dla Siemianowic
Śląskich**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt. 15 Ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. Nr 142 poz. 1591 z 2001 r. z późniejszymi zmianami) w związku z art. 87 ust. 3 i ust. 4 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. Nr 162, poz. 1568 z późniejszymi zmianami) po uzyskaniu pozytywnej opinii Śląskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków

Rada Miasta Siemianowic Śląskich uchwala:

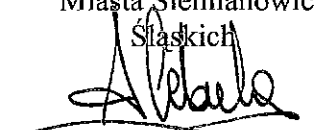
§ 1. Przyjąć Gminny Program Ochrony Zabytków i Opieki nad Zabytkami na lata 2011-2014, obejmujący również opiekę nad zespołem obiektów historycznych związanych z dziedzictwem narodowym w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wytypowane obiekty objęte są Gminną Ewidencją Zabytków.

§ 3. Wykonanie uchwały powierza się Prezydentowi Miasta Siemianowic Śląskich.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia jej ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Śląskiego.

Przewodniczący Rady
Miasta Siemianowic
Śląskich

Adam Cebula

Załącznik do Uchwały Nr 36/2011
Rady Miasta Siemianowic Śląskich
z dnia 24 lutego 2011 r.
Zalacznik1.doc

**Program ochrony i opieki nad zabytkami dla Miasta Siemianowic Śląskich na lata 2011
- 2014**

Załącznik do Uchwały
Nr 36.2011...
Rady Miasta Siemianowic Śląskich
z dnia 24. lutego 2011.....

PROGRAM
OCHRONY I OPIEKI
NAD ZABYTKAMI
DLA MIASTA
SIEMIANOWIC ŚLĄSKICH
NA LATA 2011 - 2014

OPRACOWAŁA:
mgr Małgorzata Derus
Miejski Konserwator Zabytków
Wydział Urbanistyki i Architektury

Zatwierdził: Śląski Wojewódzki Konserwator Zabytków w Katowicach

Siemianowice Śląskie 2010

„Program Ochrony Zabytków i Opieki nad Zabytkami dla Miasta Siemianowic Śląskich na lata 2010-2014” został opracowany w Urzędzie Miasta Siemianowic Śląskich przez Miejskiego Konserwatora Zabytków.

Podstawy prawne opracowania:

„Program Ochrony Zabytków i Opieki nad Zabytkami dla Miasta Siemianowic Śląskich na lata 2010 – 2014” powstał jako dokument wymagany prawem. Art. 87 Ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. Nr 162, poz. 1568) zobowiązuje zarząd województwa, powiatu lub wójta gminy (burmistrza, prezydenta miasta) do sporządzenia na okres czterech lat odpowiednio wojewódzkiego, powiatowego lub gminnego programu opieki nad zabytkami.

Program ma na celu w szczególności:

1. Włączenie problemów ochrony zabytków do systemu zadań strategicznych, wynikających z koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju.
2. Uwzględnianie uwarunkowań ochrony zabytków, w tym krajobrazu kulturowego i dziedzictwa archeologicznego, łącznie z uwarunkowaniami ochrony przyrody i równowagi ekologicznej.
3. Zahamowanie procesów degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania.
4. Wyeksponowanie poszczególnych zabytków oraz walorów krajobrazu kulturowego.
5. Podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych, edukacyjnych oraz wspieranie inicjatyw sprzyjających wzrostowi środków finansowych na opiekę nad zabytkami.
6. Kreślenie warunków współpracy z właścicielami zabytków, eliminujących sytuacje konfliktowe związane z wykorzystywaniem tych zabytków.
7. Podejmowanie przedsięwzięć umożliwiających tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami.

Zakres opracowania.

„Program” obejmuje obiekty zabytkowe w rozumieniu przepisów ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami oraz obiekty zabytkowe i kulturowe chronione miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego i ujęte w Gminnej Ewidencji Zabytków, znajdujące się na terenie gminy Siemianowic Śląskich.

Na terenie miasta zachowała się zabudowa z XVIII – XX w. Ze względu na pełnioną pierwotnie funkcję obiekty architektury można podzielić w następujący sposób:

1. Rezydencje.
2. Kościoły.
3. Urzędy.
4. Szpitale.
5. Szkoły.
6. Kamienice mieszczańskie.
7. Instytucje kultury (muzeum, Centrum Kultury, pływalnia).
8. Zabytki przemysłu i techniki.
9. Schrony bojowe.
10. Kolonie robotnicze.
11. Kapliczki i krzyże przydrożne.
12. Zabudowa rolnicza.
13. Parki i cmentarze.

Finansowanie ochrony zabytków w Siemianowicach Śląskich:

1. Budżet miejski.
2. Budżet miejski – dofinansowanie.
3. Właściciele obiektów – osoby prywatne (z własnych środków).
4. Właściciele obiektów – instytucje (parafie, spółdzielnie mieszkaniowe, firmy).
5. Fundusz Sztuki Sakralnej.
6. Urząd Ochrony Zabytków Województwa Śląskiego.
7. Ministerstwo Kultury.
8. Dotacje celowe Unii Europejskiej.

Materiały wyjściowe do opracowania „Programu”:

A. Materiały prawno – administracyjne:

1. Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. Nr 162, poz. 1568, tekst ujednolicony).
2. Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Siemianowice Śląskie (Uchwała Nr 411/98 Rady Miejskiej w Siemianowicach Śląskich z dnia 12 lutego 1998 r.).
3. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Siemianowice Śląskie (Uchwała Rady Miasta Siemianowice Śląskie z dnia 22 czerwca 2006 r.).
4. Plan rozwoju lokalnego dla Siemianowice Śląskie. UM Siemianowice Śląskie 2003.

5. Lokalny program rewitalizacji. UM Siemianowice Śląskie 2004.
6. Strategia rozwoju miasta na lata 1997 – 2015. UM Siemianowice Śląskie 1997.
7. Tezy do krajowego programu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami zatwierdzone przez Ministra Kultury Waldemara Dąbrowskiego.
8. Tezy robocze wojewódzkiego programu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami – Śląskie Centrum Dziedzictwa Kulturowego w Katowicach.
9. Uzgodnienia z Wydziałem Ochrony Środowiska.
10. Uzgodnienia z Wydziałem Gospodarki Lokalowej.
11. Uzgodnienia z Referatem Rewitalizacji i Remontów Mieszkań.
12. Uzgodnienia z Miejskim Przedsiębiorstwem Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej.

B. Materiały merytoryczne:

1. Studium wartości kulturowych i kształtowania krajobrazu miejskiego Siemianowic Śląskich z punktu widzenia ochrony tych wartości. Oprac. E. Nowicki, M. Łabuz; współpraca: I. Irlík, G. Szewieczek, T. Górkiewicz, K. Kabza.
2. Studium wykonane przez PKZ w Krakowie dotyczące zespołu pałacowo-parkowego w Siemianowicach Śląskich. Autor: G. Dreścik.
3. Karty ewidencyjne wybranych obiektów z terenu Siemianowic Śląskich w posiadaniu Śląskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków (dotyczące obiektów architektury przemysłowej – kopalni „Siemianowice” i huty „Jedność”), karty ewidencyjne dotyczące wybranych obiektów z terenu miasta w posiadaniu Miejskiego Konserwatora Zabytków (kościół p.w. Św. Krzyża wraz z wyposażeniem), kościół p.w. Św. Michała Archanioła, kościół ewangelicki im. Marcina Lutra, pływalnia przy ul. Śniadeckiego 11, kapliczki i krzyże przydrożne z terenu miasta.
4. Dokumentacja budowlana zachowana w archiwum UM.

C. Wybrane pozycje bibliograficzne:

1. Z. Janeczek, Od Sancovic do Siemianowic, Katowice 1993.
2. Z. Janeczek, Siemianowicki Słownik Biograficzny, Katowice 1996.
3. Siemianowice. Zarys rozwoju miasta. Oprac. H. Rechowicz, Katowice 1969.
4. L. Musioł, Michałkowice. Gmina i parafia. Monografia historyczna, Siemianowice 2004.
5. M. Derus, Kościoły Siemianowic Śląskich, Siemianowice Śląskie 1998.
6. M. Derus, Kapliczki i krzyże przydrożne Siemianowic Śląskich, Siemianowice Śląskie 1999.
7. M. Derus, Cmentarze Siemianowic Śląskich, Siemianowice Śląskie 2000.
8. Siemianowice Śląskie na starych mapach i pocztówkach, Siemianowice Śląskie 2000.

9. M. Derus, Przez trzy stulecia z Fabryką Elementów Złącznych, Siemianowice Śląskie 2003.
10. M. Derus, Zabytki Siemianowic Śląskich, Siemianowice Śląskie 2004.
11. M. Derus. Szkoły Siemianowic Śląskich, Siemianowice Śląskie 2005.
12. M. Derus, Rezydencje siemianowickie. Siemianowicki Rocznik Muzealny 2004.
13. M. Derus, Prace Josepha Langerera dla rodziny Fitznerów w Siemianowicach Śląskich. Siemianowicki Rocznik Muzealny 2005.
14. M. Derus, Kamienice śródmieścia Siemianowic, Siemianowice Śląskie 2007.
15. M. Derus, Historia i zabytki architektury Michałkowic, Siemianowice Śląskie 2007.
16. M. Derus, Zgromadzenie ss. boromeuszek. Stulecie pobytu i działalności w Michałkowicach. Siemianowicki Rocznik Muzealny 2008.

Gminna Ewidencja Zabytków .

Założona została jako baza danych na wzorach kart KOBiDZ w oparciu o spis obiektów zabytkowych oraz objętych strefami pośredniej bądź bezpośredniej ochrony konserwatorskiej. Każdy obiekt posiada kartę z informacjami o historii, lokalizacji, użytkowniku bądź właścicielu, funkcji dawnej i obecnej (o ile się zmieniła) i postulaty konserwatorskie. Gminna Ewidencja Zabytków Siemianowic Śląskich obejmuje 762 obiekty objęte ochroną konserwatorską.

Krótką historia miasta.

Prawa miejskie Siemianowice otrzymały w 1932 r. W 1923 nastąpiło połączenie gmin wiejskich Siemianowic i Huty Laura, a w 1951 przyłączono niezależne dotychczas gminy Bytków, Bańgów, Michałkowice i Przełajka. W ten sposób powstało miasto w obecnych granicach administracyjnych. Większość samodzielnych wcześniej gmin posiadała siedziby władzy (ratusze, urzędy gmin) i kościoły. Najstarszym historycznie kościołem jest kościół michałkowicki pw. św. Michała Archanioła (w Michałkowicach powstała najstarsza parafia). Z niej wydzielono kolejne parafie, których powstanie było konieczne z powodu osiedlania się ludności napływającej do pracy w przemyśle. Były to parafie (wymienione wg kolejności erygowania: św. Krzyża 1884, św. Antoniego Padewskiego 1914 i Wniebowzięcia NMP w Przełajce (kościół zbudowano po II wojnie światowej, według przedwojennych planów). Pozostałe parafie powstały po II wojnie światowej. W 1895 zbudowany został kościół ewangelicki, w pobliżu którego funkcjonował również (nieistniejący dzisiaj) w prywatnej kamienicy dom modlitwy wyznawców religii mojżeszowej.

Najstarsze potwierdzone wzmianki o Siemianowicach i okolicznych gminach sięgają XIV w. Odkrycie pokładów węgla i budowa kopalń oraz huty „Laura” spowodowało szybki rozwój przemysłowy rolniczej niegdyś miejscowości. Rozwój przemysłu wiązał się z rodziną Henckel von Donnersmarck – właścicieli

Siemianowic od XVIII w., z rodziną von Rheinbaben – właściciele Michałkowic oraz z rodziną bogatych przemysłowców – Fitznerów, którzy nie miały wpływ podobnie jak Donnersmarckowie wywierali na życie społeczne, budowę gmachów użyteczności publicznej, zakładanie i utrzymywanie szkół ludowych. Szkolnictwo początkowo związane z Kościołem, po rządowej reformie szkolnictwa pruskiego w 1765 roku, uległo poważnym zmianom, m. in. objęło powszechnym obowiązkiem nauczania dzieci obojga płci. Stawiało także dużo wyższe wymagania przed nauczycielami, którzy musieli zdawać stosowne egzaminy, aby móc nauczać.

W okresie międzywojennym po plebiscycie Siemianowice znalazły się po polskiej stronie Śląska. Rozpoczęła się odbudowa państwowości polskiej i zmaganie z problemami bezrobocia i wielkiego kryzysu ekonomicznego. Poradzono sobie z tym dość dobrze i do wybuchu II wojny światowej wciąż jeszcze trwał rozwój miasta. Funkcjonowały kina, restauracje, hotele, szpitale (największy z nich – szpital Spółki Brackiej – budowany był jako system pawilonów na przestrzeni lat 1868–1909).

Po wojnie istniejące zakłady przemysłowe podjęły produkcję (w czasie wojny większość z nich przestawiona została na produkcję broni). Obecnie miasto weszło w fazę restrukturyzacji, co wiąże się z powstawaniem nowych dokumentów dotyczących strategii i rozwoju miasta oraz założeń planistycznych do 2015 r.

Wykaz obiektów wpisanych do rejestru zabytków województwa śląskiego:

1. Zespół pałacowo-parkowy, obejmujący założenie parkowe oraz budynki przy ulicy Chopina: 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17 - nr rej. zab. A/1289/82
2. Ratusz przy ulicy Jana Pawła II (dawniej Hibnera) 10 - nr rej. zab. A/1344/87
3. „Zameczek” w Michałkowicach, przy ulicy Oświęcimskiej 7 - nr rej. zab. A/1379/88
4. Zespół folwarku w Michałkowicach, przy ulicy Oświęcimskiej 1 i 7 (pałac wraz z parkiem, dom ogrodnika tzw. zameczek - wpisany do rej. odrębną decyzją, budynek gospodarczy, budynek dawnej kotłowni, budynek dawnej stajni, budynek piwniczki) - nr rej. zab. A/1611/95
5. Budynek przy ulicy Powstańców 10 - nr rej. zab. A/1525/93
6. Budynek Centrum Leczenia Oparzeń, przy ul. Jana Pawła II 2 - nr rej. zab. A/1564/95
7. Willa Fitznera, przy ulicy 27 Stycznia 3 - nr rej. zab. A/1563/95

8. Kamienica przy ulicy 1 Maja 5 - nr rej. zab. A/1572/95
9. Kamienica przy ulicy św. Barbary 12 - nr rej. zab. A/1569/95
10. Osiedle robotnicze przy ulicy Górniczej 6, 7, 8, 9 - nr rej. zab. A/1571/95
11. Parowy wyciąg kopalniany Szybu „Staszic I” Ruch II KWK „Siemianowice” z budynkami przy ulicy Rutkowskiego - nr rej. zab. B/582/84 (urządzenie przeniesione i zabudowane na terenie skansenu przy dawnej kopalni „MICHAŁ”)
12. Łaźnia miejska, przy ul. Śniadeckiego 11 wraz z parkiem "Hutnik" - nr rej. zab. A/1649/97
13. Kościół ewangelicko – augsburski im. Marcina Lutra przy ul. Świerczewskiego 28 – nr rej. zab. A/315/10

PROGRAM
OCHRONY I OPIEKI
NAD ZABYTKAMI
2011 - 2014

I. REZYDENCJE:

1. Zespół pałacowo-parkowy w Siemianowicach (ul. Chopina 11-17):

W XVII w. własność Mieroszewskich, od I ćw. XVIII w. bytomsko-siemianowickiej linii Henckel von Donnersmarcków, którzy w II poł. XVIII w. obrali pałac na swoją stałą rezydencję. Wielokrotnie rozbudowywany, zachował częściowo barokowy charakter. Większość zabudowy klasycystyczna, z I poł XIX w. Pod koniec XIX w. Donnersmarckowie sprzedali pałac. W XX wieku często zmieniał użytkowników. W 1990 r. przejęty przez władze miejskie od kopalni "Siemianowice". W 2004 r. sprzedany. Własność prywatna. Nie użytkowany.

Obiekt wpisany do rejestru zabytków województwa śląskiego.

Stan zachowania:

- bardzo zły.

Wytyczne konserwatorskie:

- przeprowadzić prace zgodnie z wykonanym projektem przez fachowe firmy konserwatorskie;
- zachować obiekt w o tyle niezmienionej formie, o ile to możliwe.

Założenia do planu 2011 – 2014:

- zabezpieczenie obiektu przed dalszym niszczeniem;
- rozpoczęcie prac renowacyjnych.

2. Zespół pałacowo-parkowy w Michałkowicach (ul. Oświęcimska 1 i 7):

Letnia rezydencja rodziny von Rheinbaben, później stała. Pałac otoczony parkiem, na którego końcu znajduje się dom ogrodnika i zabytkowy zespół dawnego ogrodnictwa przypałacowego (ta część jest obecnie własnością prywatną). Wyraźnie zaznaczona część prywatna i reprezentacyjna z salą balową i oranżerią. Część reprezentacyjna wykorzystywana jest obecnie jako restauracja lub sala konferencyjna. Pałac jest własnością Gminy. Jest użytkowany.

Południowa część zespołu (dom leśniczego i dozorczy oraz zabudowania gospodarcze) stanowią własność prywatną. Właściciel wystąpił do Konserwatora Generalnego z wnioskiem o skreślenie zabudowań gospodarczych z rejestru zabytków.

Obiekt wpisany do rejestru zabytków województwa śląskiego.

Stan zachowania:

- części południowej (gospodarczej) jest bardzo zły. Właściciel nie dba o należyte utrzymanie obiektu. Stara się go sprzedać. W 2010 r. wystąpił do Generalnego Konserwatora Zabytków o skreślenie zdewastowanych zabudowań gospodarczych z rejestru zabytków.

Wytyczne konserwatorskie:

- wykonać prace remontowe;
- zachować obiekt w niezmienionej formie.

Założenia do planu 2011 – 2014:

- nakłonić nowego nabywcę (części południowej) do przeprowadzenia gruntownego remontu wraz z odbudową części zniszczonych zabudowań gospodarczych.

II. KOŚCIOŁY:

1. Kościół p.w. św. Michała Archaniola w Michałkowicach (ul. Kościelna 1):

Najstarsza parafia wzmiankowana już na pocz. XIV w. Obecny kościół jest czwartym z kolei; zbudowany w latach 1902-1904 w/g projektu opolskiego architekta Ludwiga Schneidera w stylu neoromańskim. Wyposażenie było neogotyckie, usunięte w latach 70 XX w. przez ówczesnego proboszcza wraz z pięknym ołtarzem w którym znajdował się obraz patrona kościoła - Św. Michała Archaniola - namalowany przez Juliana Wałdowskiego z Wrocławia. Zachowała się neogotycka chrzcielnica, ambona (bez schodów i podniebia) i organy firmy Berschdorf z Nysy.

Stan zachowania:

- dobry.

Wartość:

- wysoka, postulowany do wpisu do rejestru zabytków.

Wytyczne konserwatorskie:

- zachować obiekt w pierwotnych formach przestrzennych i dekoracyjnych;
- doprowadzić do uzupełnienia zniszczonego w latach 70. XX w. wyposażenia kościoła (w ramach zmian posoborowych).

Założenia do planu 2011 – 2014:

- przeprowadzić rozmowy na temat możliwości uzupełnienia zniszczonego wyposażenia. Obecny proboszcz rozważa możliwość odtworzenia ołtarza i wykonania kopii obrazu z ołtarza głównego.

2. Kościół p.w. św. Krzyża w Siemianowicach (ul. Powstańców 2):

Budowę neogotyckiego kościoła ukończono w 1884 r. w/g projektów architekta Paula Jackischa z Bytomia; głównym fundatorem był Hugo II Henckel von Donnersmarck. Ołtarze wykonał rzeźbiarz Buhl z Wrocławia, organy firma Schlag & Söhne ze Świdnicy, obrazy w ołtarzu głównym i bocznych oraz Drogę Krzyżową malował Fahnroth z Wrocławia, sklepienie i fragmenty ścian oraz filary pokrył freskami Stolper z Nysy. W latach 70 XX w. w wyniku zmian posoborowych usunięto większość zabytkowego wyposażenia kościoła.

W skład zespołu wchodzi także Kaplica Adoracji Najświętszego Sakramentu (dawniej Kaplica Ogrójca, zbudowana na miejscu wyburzonego kościoła tymczasowego), plebania i oratorium.

Stan zachowania:

- dobry.

Wartość:

- wysoka, postulowany do wpisu do rejestru zabytków.

Wytyczne konserwatorskie:

- zachować obiekt w pierwotnych formach przestrzennych i dekoracyjnych;
- doprowadzić do uzupełnienia zniszczonego w latach 70. XX w. wyposażenia kościoła.

Założenia do planu 2011 – 2014:

- rozważyć możliwość przywrócenia zniszczonego w ramach zmian posoborowych wystroju kościoła, oraz polichromii.

3. Kościół p.w. św. Antoniego Padewskiego (ul. Kapicy 2) :

W 1922 r. w gminie Laurahütte (połączonej w 1923 r. z Siemianowicami) zaadaptowano zaprojektowaną przez Theodora Heidricha i zbudowaną w 1914 r. halę targową na kościół. Gotowe jeszcze przed I wojną światową projekty kościoła (jeden architekta R. Klompa, drugi firmy Knoch & Kallmayr z Katowic) nie doczekały się realizacji. W latach 1927-1931 trwały prace adaptacyjne, polegające na podwyższeniu bocznych ścian hali, dobudowaniu prezbiterium i 2-wieżowej fasady. Ołtarz główny zaprojektował Jan Seretta, organy wykonała firma Wojciech Zagórda i Syn z Czernichowa (w 1979 r. zastąpione nowymi wykonanymi przez firmę Włodzimierza Truszczyńskiego z Warszawy). Dzwony pochodziły z pracowni Felczyńskich (zarekwirowane w 1942 r. przez Niemców; po wojnie wykonano nowe). Stacje Drogi Krzyżowej są autorstwa malarza Otto Kowalewskiego z Katowic.

Stan zachowania:

- dobry.

Wartość:

- wysoka, postulowany do wpisu do rejestru zabytków.

Wytyczne konserwatorskie:

- zachować obiekt w pierwotnych formach przestrzennych i dekoracyjnych.

Założenia do planu 2011 – 2014:

- wpisać do rejestru zabytków.

4. Kościół ewangelicko – augsburski im. Lutra (ul. Świerczewskiego 28):

Powstał w latach 1893-1895; projekt wykonał Franz Posern z Pszczyny. Wyposażenie kościoła jest dziełem najbardziej znanych ówczesnych firm czynnych na Śląsku (organy: Schlag & Söhne ze Świdnicy, witraże: Türcke & Schlein z Żytawy, dzwony: Bochumer-Stahlwerk Verein). Ściany transeptu i łuk tęczowy kościoła pokrywały freski autorstwa Willi Fitznera i Margarethe Spindler-Hahn ("Sąd Ostateczny", "Raj", "Potępieni"). Freski zostały usunięte po II wojnie światowej, kiedy to nastąpiła zmiana użytkownika kościoła. W latach 1946-2000 osiadły tam ss. wizytki, które w 2000 r. opuściły kościół i plebanię (przerobioną na klasztor). W tym samym roku kościół zwrócono gminie ewangelickiej.

Stan zachowania:

- dobry.

Wartość:

- wysoka. W 2010 r. wpisany został do rejestru zabytków.

Wytyczne konserwatorskie:

- zachować obiekt w pierwotnych formach przestrzennych i dekoracyjnych;
- doprowadzić do uzupełnienia zniszczonego w latach powojennych wyposażenia kościoła (w ramach zmian wystroju w związku ze zmianą użytkownika).

Założenia do planu 2011 – 2014:

- rozważyć możliwość przywrócenia zniszczonego wystroju kościoła z okresu międzywojennego oraz polichromii (być może zachowanej pod warstwą farby – przeprowadzić badania);

III. URZĘDY:

1. Ratusz (obecnie Urząd Miasta) w Siemianowicach (ul. Jana Pawła II 10):

Budowę ukończono w 1904 r. w/g projektu Johanna Seifferta; rozbudowany w l. 1923-1925 (po połączeniu w 1923 r. gmin Siemianowice i Huta Laura). Wówczas powstała duża sala posiedzeń Rady Miejskiej z witrażami - środkowym z orłem z 1925 r. wykonanym w pracowni Żeleńskich w Krakowie i bocznymi wykonanymi przez siemianowicką pracownię witraży Fryderyka Romańczyka.

Własność Gminy. Obiekt wpisany do rejestru zabytków województwa śląskiego.

Stan zachowania:

- bardzo dobry, po remoncie.

Założenia do planu 2011 – 2014:

- dokończyć remont III piętra.

2. Ratusz (obecnie budynek mieszkalny) w dawnej gminie Huta Laura (ul. Sobieskiego 2):

Samodzielna gmina Huta Laura od 1890 r. miała swojego naczelnika. Brak było siedziby - gmach urzędu gminy zaprojektował Wilhelm Wakkan, a budowę ukończono w 1897 r. W 1910 r. dobudowano jedną oś do budynku. Po połączeniu gminy z Siemianowicami budynek utracił swą funkcję reprezentacyjną na rzecz mieszkalnej.

Stan zachowania:

- zły.

Wartość:

- wysoka, postulowany do wpisu do rejestru zabytków.

Wytyczne konserwatorskie:

- zachować obiekt w pierwotnych formach przestrzennych i dekoracyjnych;
- doprowadzić do remontu kapitalnego (wnętrza i fasada).

Założenia do planu 2011 – 2014:

- rozważyć możliwość wykonania remontu kapitalnego.

3. Dawny ratusz w Michałkowicach (ul. Krakowska 2):

Zaprojektowany przez budowniczego Völgera. Zbudowany w 1914 r. przy obecnej ul. Krakowskiej. Symetryczny budynek z dwoma skrzydłami bocznymi i dwubiegowymi schodami prowadzącymi na taras, z którego wchodzi się do wnętrza. Pełnił swą funkcję do 1951 r., kiedy to podjęto uchwałę o przyłączeniu samodzielnej dotąd gminy Michałkowice do Siemianowic. Obecnie mieszkalny, z częścią użytkową w wysokich suterrenach.

Stan zachowania:

- średni (lokale użytkowe i część lokali mieszkalnych wyremontowana).

Wartość:

- wysoka, postulowany do wpisu do rejestru zabytków;

Wytyczne konserwatorskie:

- remont kapitalny (wnętrza i elewacje);

- zachować budynek w pierwotnej formie przestrzennej i dekoracyjnej.

Założenia do planu 2011 – 2014:

- doprowadzić do remontu całego budynku.

4. Willa burmistrza Huty Laura (ul. Szkolna 2):

Secesyjna willa z 1886 r. wybudowana przez gminę. Była siedzibą nie tyle burmistrza, co naczelnika gminy. Po połączeniu obu gmin wynajęto ją proboszczowi parafii Św. Antoniego Padewskiego. Probostwo mieściło się tam do 1956 r., kiedy to wybudowano probostwo przy kościele. Obecnie willa użytkowana jest przez Służbę Zdrowia.

Stan zachowania:

- dobry (wnętrza całkowicie przebudowane).

Wartość:

- wysoka, postulowany do wpisu do rejestru zabytków.

Wytyczne konserwatorskie:

- doprowadzić do remontu kapitalnego;

- zachować budynek w pierwotnych formach przestrzennych i dekoracyjnych.

Założenia do planu 2011 – 2014:

- rozważyć możliwość odtworzenia zabytkowych wnętrz.

5. Urząd pocztowy (ul. Świerczewskiego 26):

Zbudowany w 1895 r., rozbudowany w 1913 w/g projektu berlińskiego architekta nazwiskiem Rorae. Neogotycka budowla, ze stajniami i powozowniami w podwórzu (zaadoptowanymi dziś na garaże).

Własność Skarbu Państwa.

Stan zachowania:

- dobry.

Wartość:

- wysoka, postulowany do wpisu do rejestru zabytków.

Wytyczne konserwatorskie:

- przeprowadzić remont;
- zachować pierwotne formy przestrzenne i dekoracyjne.

Założenia do planu 2011 – 2014:

- rozważyć możliwość wykonania remontu elewacji i przywrócenia ich do stanu pierwotnego.

IV. SZPITALA:

1. Szpital Spółki Brackiej (ul. Świerczewskiego 15):

Jeden z pawilonów dawnego Szpitala Spółki Brackiej, budowanego w latach 1868 - 1908 jako zespół 11 tzw. "pawilonów". Większość budynków zespołu nie istnieje. Ostatni wybudowany "pawilon" zespołu z 1909 r. został zaadaptowany dla potrzeb Centrum Leczenia Oparzeń.

Własność Gminy. Obiekt wpisany do rejestru zabytków województwa śląskiego.

Stan zachowania:

- bardzo dobry, po kapitalnym remoncie.

Wytyczne konserwatorskie:

- przy rozbudowie zachować część zabytkową w pierwotnych formach przestrzennych i dekoracyjnych.

Założenia do planu 2011 – 2014:

- utrzymać stan istniejący części zabytkowej.

V. SZKOŁY:

1. Liceum Ogólnokształcące im. Jana Śniadeckiego (ul. Wyspiańskiego 5):

Budynek z 1912 r. W 1937 roku zakończyła się rozbudowa, wg projektu inż. Z. Laszczka. Obecnie budynek tworzy zwartą bryłę, wszystkie ryzality zostały połączone i przestrzeń pomiędzy nimi zabudowano, zyskując dodatkowe miejsce dla usytuowania większej liczby klas.

Stan zachowania:

- bardzo dobry, po remoncie (z zastosowaniem termomodernizacji od wewnątrz).

Wartość:

- wysoka, postulowany do wpisu do rejestru zabytków.

Wytyczne konserwatorskie:

- zachować obiekt w pierwotnych formach dekoracyjnych.

Założenia do planu 2011 – 2014:

- utrzymać stan istniejący.

2. Centrum Zarządzania Kryzysowego

(dawna Szkoła Podstawowa nr 7 przy ul. Dąbrowskiego 13):

Budynek oddany do użytku w 1908 r. z od razu wprowadzoną kanalizacją. Duży, z szerokimi korytarzami, na każdym piętrze były cztery duże klasy (z czasem podzielone na mniejsze), na drugim piętrze była jedna dodatkowa klasa. Poddasze użytkowe, przeznaczone na pracownię, kuchnię i jadalnię. Ubikacje i umywalki znajdowały się na każdym piętrze. Własność Gminy.

Stan zachowania:

- dobry.

Wartość:

- wysoka, postulowany do wpisu do rejestru zabytków.

Wytyczne konserwatorskie:

- zachować pierwotne formy dekoracyjne.

Założenia do planu 2011 – 2014:

- ukończyć remont budynku i przystosować go do nowej funkcji.

3. Szkoła Podstawowa nr 3 (ul. Szkolna 15):

Szkoła zbudowana w 1895 r. W 1909 r. dobudowano do niej nowoczesną salę gimnastyczną. Budynek zachował się do dziś w niemal niezmienionej formie.

Własność Gminy.

Stan zachowania:

- średni.

Wartość:

- wysoka, postulowany do wpisu do rejestru zabytków.

Wytyczne konserwatorskie:

- wykonać remont całego budynku i sali gimnastycznej;

- zachować obiekt w pierwotnym układzie przestrzennym i formach dekoracyjnych.

Założenia do planu 2011 – 2014:

- ukończenie remontu i oddanie budynku do użytku.

4. Szkoła Podstawowa nr 6 (ul. 1 Maja 16):

Budynek z 1883 r. Należy wykonać remont z zachowaniem oryginalnego układu pomieszczeń.

5. Szkoła Podstawowa nr 11 (ul. Słowackiego 5):

Oddana do użytku w 1904 r. Należy wykonać remont kapitalny, uwzględniając również stary budynek.

6. Szkoła Podstawowa nr 5 (ul. Michałkowska 15):

Wybudowana w 1883 r., a w 1901 r. oddano do użytku nową część szkoły (skrzydło zachodnie). Ostatnio wykonano remont całego budynku z uwzględnieniem jego zabytkowego charakteru.

7. Liceum Katolickie oraz siedziba Wydziału Edukacji UM (ul. 1 maja 1).

Budynek należy wyremontować, odczyścić elewacje.

Dawne Katolickie Szkoły Ludowe (poza centrum):

8. Prywatne Liceum Ogólnokształcące „ARKONA” w Bańgowie (dawna Szkoła Podstawowa nr 16, ul. Okrzei 2)

Budowę ukończono w 1897 r., prawdopodobnie wg projektu Przybylskiego. Budynek w dobrym stanie technicznym.

9. Szkoła Podstawowa nr 14 w Bytkowie (obecnie gmach Sądu Grodzkiego, ul. Chorzowskiej 14)

Otwarta w 1906 r. jako szkoła ludowa. Obecnie w dobrym stanie technicznym, po remoncie. Własność Skarbu Państwa.

10. Szkoła Podstawowa w Przelajce (obecnie ośrodek rehabilitacyjny chorych na SM „Wichrowe Wzgórza”, ul. Wiejska 2)

Zbudowana w 1874 r., a w 1879 r. budowniczy Clausnitzer rozbudowywał szkołę. W 1910 r. dobudowano trzecią część szkoły. W 1913 r. zakończono prace przy budynku (1911 – prowadził je Johannes Seiffert). W 1920 na poddaszu oddano do użytku dwa dodatkowe pokoje jako mieszkania dla nauczycieli.

Budynek wymaga kompleksowego remontu. Własność gminna.

Wytyczne konserwatorskie:

- zachować obiekty w pierwotnych formach przestrzennych i dekoracyjnych;
- doprowadzić do remontu (tam gdzie to konieczne).

Założenia do planu 2011 – 2014:

- doprowadzić do wykonania remontu z zachowaniem istniejącego wyglądu zewnętrznego i układu wnętrza tam, gdzie jest to możliwe.

VI. Kamienice mieszczańskie:**1. Kamienica przy ul. Jana Pawła II 12:**

Modernistyczna kamienica z 1930 r. zaprojektowana przez Franza Schrödera. Pierwszą właścicielką była Maria Mokrska. Budynek zachował wiele cennych elementów wyposażenia. Właściciel wykonał kapitalny remont, zachowując wszystkie oryginalne elementy wyposażenia wraz z konserwacją witraża na klatce schodowej.

Stan zachowania:

- bardzo dobry, po remoncie.

Wartość:

- wysoka w skali miasta.

Wytyczne konserwatorskie:

- zachować obiekt w pierwotnych formach przestrzennych i dekoracyjnych;
- wymiana okien w oparciu o istniejące pierwotne podziały;
- aranżacja reklam i szyldów w oparciu o projekt.

Założenia do planu 2011 – 2014:

- utrzymać stan istniejący.

2. Kamienica przy ul. Damrota 1:

Eklektyczna kamienica z usytuowanym na rogu wykuszem na II i III kondygnacji. Od strony ul. Damrota plakieta z popiersiem św. Jadwigi.

W budynku przeprowadzono remont, przy którym wymienione zostały tynki elewacyjne.

Stan zachowania:

- dobry, po remoncie.

Wytyczne konserwatorskie:

- zachowanie budynku w pierwotnych formach przestrzennych i dekoracyjnych;
- wymiana okien w oparciu o istniejące pierwotne podziały;
- odpowiednia aranżacja parterów adaptowanych na pomieszczenia usługowe;
- aranżacja reklam i szyldów w oparciu o projekt.

Założenia do planu 2011 – 2014:

- utrzymać stan istniejący.

6. Kamienica przy ul. Damrota 2:

Kamienica z początku XX w., z usytuowanym na rogu wykuszem (na kondygnacjach II-V), drugi wykusz na II i III kondygnacji od strony ulicy Świerczewskiego.

Stan zachowania:

- w trakcie remontu.

Wytyczne konserwatorskie:

- zachowanie budynku w pierwotnych formach przestrzennych i dekoracyjnych;
- odtworzenie brakujących elementów (hełm na narożnym wykuszu);

- prowadzenie prac elewacyjnych w ramach reguł konserwatorskich;
- wymiana okien w oparciu o istniejące pierwotne podziały;
- odpowiednia aranżacja parterów adaptowanych na pomieszczenia usługowe;
- aranżacja reklam i szyldów w oparciu o projekt.

Założenia do planu 2011 – 2014:

- ukończenie remontu kamienicy.

3. Kamienica przy ul. Kościelnej 16:

Kamienica zbudowana na działce Louisa Riesenfelda, była własnością Consum-Verein Michalkowitz. Na parterze były dwie kancelarie, dwa sklepy, dwa magazyny, wozownia i pokój. Na piętrze mieszkanie dla buchaltera i kierownika sklepu. Projekt budynku wykonał Dominik Drescher.

Stan zachowania:

- bardzo dobry, po remoncie.

Wytyczne konserwatorskie:

- zachowanie budynku w pierwotnych formach przestrzennych i dekoracyjnych;
- wymiana okien w oparciu o istniejące pierwotne podziały;
- aranżacja reklam i szyldów w oparciu o projekt.

Założenia do planu 2011 – 2014:

- utrzymać stan istniejący.

4. Kamienica przy ul. Kościelnej 18:

Powstała w 1902 r., projekt budynku wykonał Dominik Drescher a pierwszym właścicielem był L. Riesenfeld. Po 1922 r. jako właściciele występują Karol i Helena Benke. Helena prowadziła również restaurację, w której była sala ze sceną, kuchnia i trzy pokoje gościnne. W kamienicy był też sklep i apteka.

Stan zachowania:

- bardzo dobry, po kapitalnym remoncie (czyszczenie fasady i odtwarzanie elementów zdobniczych).

Wartość:

- wysoka w skali miasta.

Wytyczne konserwatorskie:

- zachowanie budynku w pierwotnych formach przestrzennych i dekoracyjnych;
- wymiana okien w oparciu o istniejące pierwotne podziały;
- aranżacja reklam i szyldów w oparciu o projekt.

Założenia do planu 2011 – 2014:

- utrzymać stan istniejący.

5. Kamienica przy ulicy Michałkowskiej 7:

Wybudowana XIX/XX w. Pierwszy właściciel - Uher, prowadził w podwórzu restaurację. Budynek, w którym znajdowała się restauracja (obecnie centrum konferencyjne), pochodzi z 1917 r.

Na fasadzie kamienicy znajdują się secesyjne elementy dekoracyjne w formie płaskorzeźb osadzonych w płytach pod oknami. Na płytach znajdują się przedstawienia zwierząt (małpa z kielichem w łapie, kot z rybą w pysku).

Stan zachowania:

- bardzo dobry; remont kapitalny z uwzględnieniem fasady, czyszczenie i odtwarzanie elementów zdobniczych.

Wytyczne konserwatorskie:

- zachowanie budynku w pierwotnych formach przestrzennych i dekoracyjnych;
- wymiana okien w oparciu o istniejące pierwotne podziały;
- aranżacja reklam i szyldów w oparciu o projekt.

Założenia do planu 2011 – 2014:

- utrzymać stan istniejący.

VII. INSTYTUCJE KULTURY:**1. Muzeum Miejskie (ul. Chopina 6):**

Fragment zabudowań folwarku z początku XVIII w. (skrzydło południowe). Dawny spichlerz zaadaptowany na pomieszczenia muzealne. W 2009 roku wykonano remont dodatkowych pomieszczeń, co wpłynęło na poszerzenie powierzchni ekspozycyjnych. Wyremontowano i poszerzono także część administracyjną, co spowodowało polepszenie warunków pracy pracowników muzeum.

Wartość:

- wysoka – spichlerz wchodzi w skład zabudowań zespołu pałacowo-parkowego w Siemianowicach.

Stan zachowania:

- dobry; przeprowadzono prace remontowe wewnątrz muzealnych; planuje się remont dachu.

Wytyczne konserwatorskie:

- odzyskanie dla potrzeb muzeum pozostałych pomieszczeń;
- zachowanie budynku w pierwotnych formach przestrzennych i dekoracyjnych.

Założenia do planu 2011 - 2014:

- wykonanie koniecznych prac remontowych.

2. Centrum Kultury (ul. Niepodległości 45):

Budynek olicowany białą glazurą z secesyjnymi motywami dekoracyjnymi. Dawna gospoda Hugona i Marty Boese (zbudowana 1877), potem Adolfa Geislera, rozbudowana na pocz. XX w. Zaadaptowana pod koniec XX w. na potrzeby Centrum Kultury.

Wartość:

- wysoka.

Stan zachowania:

- zły, wymaga kompleksowego remontu; obecnie wykonywany jest remont dachu nad częścią administracyjną.

Wytyczne konserwatorskie:

- remont kapitalny (wnętrza i elewacje w całym budynku);
- zachować pierwotne formy przestrzenne i dekoracyjne;
- adaptacja strychu na pomieszczenia biurowe (doświetlenie pokoiów znajdujących się na strychu);
- wymiana pokrycia dachowego - przywrócenie dachówki;
- wymiana okien na drewniane.

Założenia do planu 2011 - 2014:

- ukończenie prac remontowych.

3. Willa Wilhelma Fitznera (ul. 27 stycznia 3):

Zbudowana w 1859 r., rozbudowana w 1883 i poszerzona wówczas o pomieszczenia reprezentacyjne, w których obecnie mieści się restauracja. Również widoczna jest wyraźnie oddzielona część prywatna od części reprezentacyjnej. W tylnej części budynku dobudowano oranżerię, przeszkloną na ogród. Część reprezentacyjna ozdobiona została malowidłami na szkle i na płótnie, których projekty wykonał artysta Joseph Langer.

Własność Gminy. Część przeznaczona na cele kulturalne (Referat kultury UM, Centrum Kultury, oraz siedziba Grupy Plastycznej „Spichlerz '86”), sala reprezentacyjna pełni funkcję koncertowo - konferencyjną. Pozostałe pomieszczenia to lokale użytkowe, oraz część mieszkalna. Obiekt wpisany do rejestru zabytków województwa śląskiego.

Stan zachowania:

- bardzo dobry, budynek po kapitalnym remoncie;
- w dawnej części prywatnej wnętrza współczesne (z wyjątkiem klatki schodowej);
- w części reprezentacyjnej wnętrza nawiązują do dawnego wyposażenia (niektóre elementy rekonstruowane).

Wytyczne konserwatorskie:

- utrzymanie w stanie obecnym.

Założenia do planu 2011 – 2014:

- doprowadzić do konserwacji malowideł autorstwa Josepha Langerera, które stanowiły fryz dekoracyjny w głównej sali willi Fitznera.

4. Pływalnia (Łaźnia miejska, ul. Śniadeckiego 11):

Ufundowana przez Spółkę Akcyjną Zjednoczonych Hut Królewskiej i Laury w 1908 r. dla pracowników huty "Laura". Projekt wykonał budowniczy Emil Twrdy z Pszczelnika. Budynek z czerwonego klinkieru z białymi elementami zdobniczymi. Usytuowany na obrzeżach zabytkowego parku „Hutnik”.

Wartość:

- wysoka, obiekt wpisany do rejestru zabytków województwa śląskiego, wraz z parkiem „Hutnik”.

Stan zachowania:

- dobry; od lat 90-tych XX wieku trwa kompleksowy remont prowadzony etapami.

Wytyczne konserwatorskie:

- czyszczenie elewacji;
- zachowanie budynku w pierwotnych formach przestrzennych i dekoracyjnych.

Założenia do planu 2011 - 2014:

- zakończenie remontu.

VIII. ZABYTKI PRZEMYSŁU I TECHNIKI:

1. KWK „Siemianowice” (również teren dawnej kopalni „Max”, później „Michał”; szyb „Bańgów”) zlikwidowana w 1994 r.

- **Ficinus** – budynki poprzemysłowe zachowane w formie szczątkowej, większość przebudowana.

Budynki administracyjne (obecnie funkcja mieszkalna) i dawna dyrekcja kopalni przy ul. Rutkowskiego 1, 2, 3 przygotowywane są do wpisu do rejestru zabytków.

- **Teren kopalni „Michał”**, objęty ścisłą ochroną konserwatorską „A” w planie zagospodarowania przestrzennego. Po likwidacji kopalni teren i budynki sprywatyzowano (w latach 1994 – 1998). Od początku 2002 r. trwały prace rozbiórkowe. W ich wyniku z zespołu zniknęły: dawna stolarnia, rozdzielnia, akumulatorownia, stolarnia szybowa, maszynownia szybu wschodniego. Kontrowersje wzbudził nakaz rozbiórki magazynu (byłej cechowni) przy ul. Orzeszkowej 2, który był symbolem walk z września 1939 r. W 2006 r. na tym terenie zbudowano sklep jednej z dużych sieci handlowych. Ponadto nielegalnie wyburzono 2 obiekty z terenu kopalni, trzeci zawalił się. W 2007 r. właściciel budynku administracyjnego wchodzącego w skład zabytkowego zespołu kopalni „Michał” otynkował bez zezwolenia budynek i wymienił w nim okna na plastikowe, likwidując wieńczące je łuki odcinkowe i pozbawiając tafle szklane jakichkolwiek podziałów.

Budynek dawnej maszynowni maszyny wyciągowej, który jest własnością Gminy, będzie zaadaptowany na „Park Tradycji Górnictwa i Hutnictwa”. Decyzją Prezydenta miasta rozpoczęto prace projektowe, mające na celu odnowienie ścian zewnętrznych i adaptację budynku dla potrzeb przyszłej instytucji kultury. Park Tradycji pomieści m. in. ocalałe zabytki techniki (parową maszynę wyciągową wpisaną do rejestru zabytków i inne obiekty, które udało się ocalić).

- szyb północny (część kopalni „Michał”) - modernistyczny budynek administracji, proj. z 1927 r. (autorstwa Tadeusza Michejdy).

- szyb Bańgów – pozostałości szybu są własnością prywatną, ich stan jest nie najlepszy.

Wartość:

- wysoka w skali regionu.

Stan zachowania:

- zły, wymaga bieżących remontów z uwzględnieniem detalu architektonicznego.

Wytyczne konserwatorskie:

- znalezienie odpowiednich użytkowników i wykonanie kompleksowego remontu wybranych obiektów z zespołu.

2. Huta „Jedność” (dawna „Laura”) w stanie likwidacji.

Huta „Laura” założona przez Hugona I Henckel von Donnersmarcka. Rozpoczęcie budowy w 1836 r., uruchomienie huty w 1839 r., czynne były cztery wielkie piece, pudlingarnia, walcownia i odlewnia żelaza.

Duża liczba obiektów zniekształcona powojennymi przebudowami, adaptacjami i przybudówkami. Niektóre hale zostały wyburzone ze względu na stan zachowania – groziły katastrofą budowlaną. Wyburzenia dokonywane za zezwoleniem Śląskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. Wyburzane obiekty są szczegółowo dokumentowane.

Wartość:

- wysoka w skali regionu.

Stan zachowania:

- zły.

Wytyczne konserwatorskie:

- konieczne jest znalezienie użytkowników i porozumienie z nimi dotyczące zachowania wybranych obiektów z terenu huty.

3. Huta Schoellera.

Znajduje się obecnie w prywatnych rękach. Zachowane budynki są użytkowane przez administrację Spółki, która nabyła teren. Dawny budynek portierni został zaadaptowany na pomieszczenia biurowe.

Stan zachowania:

- dobry.

Wytyczne konserwatorskie:

- utrzymywanie zachowanych budynków w niepogorszonym stanie.

4. Wojskowe Zakłady Mechaniczne (dawniej Fabryka Kotłów Parowych

Fitznera, zał. w 1869 r.)

W okresie powojennym wykonano daleko idące przebudowy hal fabrycznych. Zakład zamknięty - uzgadnia przebudowy i modernizacje hal. Trudno określić stan całości ze względu na brak dostępu (teren wojskowy). W styczniu 2008 r. wykonano dokumentację fotograficzną zachowanych oryginalnych fragmentów d. Fitznerowskiej Fabryki Kotłów Parowych, która zachowała już niewiele oryginalnej

tkanki. Ze względu na charakter produkcji zakład poddawany jest licznym modernizacjom, które w coraz większym stopniu powodują zacieranie śladów historycznej zabudowy.

Stan zachowania:

- dobry – po termomodernizacji.

Wytyczne konserwatorskie:

- przywrócenie budynkom pierwotnych form przestrzennych i dekoracyjnych.

5. Zakłady Przemysłu Cukierniczego „Hanka”

- założone w 1922 r., zostały zlikwidowane. Pozostałe po fabryce zabudowania niszczeją.

6. Huta szkła „Wanda” otwarta w 1934 r., uległa likwidacji, a zabudowania dewastacji.

7. Browar.

Objęty w zapisach aktualnie obowiązującego planu zagospodarowania przestrzennego ścisłą ochroną konserwatorską. Zakupiony przez prywatnego właściciela. Bez zgody Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków zlikwidowana została linia produkcyjna browaru. Budynek główny jest przerobiony na modne obecnie lofty. Właściciel zaczął remontować budynek restauracji. Ukończono prace związane z czyszczeniem elewacji.

Założenia do planu 2011 - 2014:

w związku z brakiem środków i możliwości ich pozyskania, miasto nie przewiduje zajmowania się w latach 2011 - 2014 zabytkami techniki poza dokończeniem remontu Parku Tradycji Górnictwa i Hutnictwa.

IX. SCHRONY BOJOWE:

Na terenie Siemianowic Śląskich znajdowały się schrony bojowe. Obecnie znajdują się na terenie administracyjnym Piekar Śląskich bądź Chorzowa. Do schronu na terenie Piekar Śląskich wykonana została karta ewidencyjna.

X. KOLONIE ROBOTNICZE:

1. **ul. Dąbrowskiego 2-12** (tzw. „Egipt”) - jedna z najstarszych kolonii robotniczych.
2. **ul. Wieczorka 1-5**, zespół budynków robotniczych dawnej kopalni „Richter”.
3. **ul. Górnicza 6-9**, zespół budynków dla pracowników kopalni wraz z zabudowaniami gospodarczymi (wpisany do rejestru zabytków).
4. **ul. Trafalczyka** – osiedle robotnicze zaprojektowane w okresie międzywojennym (lata 20. XX w.).
5. **ul. Deji, Żwirki i Wigury** – osiedle tzw. „Siwe domy”.
6. **ul. Bytomska 1-4** (1895 r.) i **8-39** (1909-11), kolonia robotnicza kopalni „Max”, oraz budynek nr 5 dla pracowników średniego dozoru technicznego (1905 r.)
7. **ul. Łukasińskiego (1-44), Przyjaźni (1-43 tylko nieparzyste) i Mysłowicka (23-55)**, tzw. kolonie wojewódzkie (lata 20. XX w.)
8. **ul. Sobieskiego 33 – 37**, resztki kolonii robotniczej powstałej dla pracowników huty „Laura”.
9. **ul. Śmiłowskiego 25 – 33** (parterowe) – resztki kolonii „Wanda”.
10. **ul. Piastowska 5-15**, resztki kolonii „Hugo”.
11. **ul. Michałkowicka 25 – 35**.
12. **ul. Komuny Paryskiej 7-27 i 10-24**.
13. **ul. Kolejowa** – kolonia (pozostałości), **ul. Kilińskiego** – budynki mieszkalne dla prac. kolei, oraz za wiaduktem (ob. **ul. Fabryczna**).

Wartość:

- wysoka w skali miasta.

Stan zachowania:

1-3, 9-10 i 13 zły, 4-8, 11-12 dość dobry.

Wytyczne konserwatorskie:

zaplanowanie remontów osiedli w uzgodnieniu z właścicielami poszczególnych zespołów.

Założenia do planu 2011 - 2014:

- utrzymanie w stanie nie pogorszonym istniejących obiektów;
- opracowanie planu zagospodarowania terenu wokół istniejących osiedli robotniczych.

XI. KAPLICZKI I KRZYŻE PRZYDROŻNE:

Na terenie miasta znajduje się zespół 22 kapliczek i krzyży przydrożnych. Wiadomo także o niezachowanych do dzisiejszych czasów. Wykonano karty białe do zespołu kapliczek i krzyży przydrożnych znajdujących się na terenie Siemianowic Śląskich. Większość z nich była poddana zabiegom konserwatorskim (krzyż przy ul. Watoty na miejscu cmentarza pozostałego po epidemii dżumy i kapliczka słupowa przy ul. Elizy Orzeszkowej zostały poddane konserwacji w latach 2009 – 2010).

Wartość:

- duża w skali regionu.

Stan zachowania:

- kaplica kubaturowa p.w. św. Jana Nepomucena na placu Skrzeka i Wójcika wymaga natychmiastowych zabiegów konserwatorskich (remont zaplanowany na 2011 r.).

Wytyczne konserwatorskie:

- utrzymać kapliczki w stanie niepogorszonym.

Założenia do planu 2011 – 2014:

- wykonać konserwację kapliczki przy pl. Skrzeka i Wójcika.

XII. ZABUDOWA ROLNICZA:

Głównie w Przełajce, częściowo w Bańgowie i w Michałkowicach. Niemal całkowicie zdewastowana poprzez przebudowy i adaptacje dokonywane przez nowych właścicieli. Zachowane nieliczne domy w pierwotnej formie.

Wartość:

- niewielka, regionalna.

Stan zachowania:

- zły, spowodowany niewłaściwie pojętą modernizacją.

Wytyczne konserwatorskie:

- wykonać dokumentację fotograficzną stanu obecnego dla porównania ze stanem z 1994 r.

Założenia do planu 2011 – 2014:

- w większości budynków zaszły procesy nieodwracalne - nakłonić nowych właścicieli do odpowiedniej modernizacji budynków.

XIII. PARKI I CMENTARZE:

1. Park miejski, park „Górnik”, park „Hutnik” oraz park „Pszczelnik” wpisane są do rejestru zabytków. Wykonywane są zabiegi pielęgnacyjne przez wyspecjalizowane firmy w uzgodnieniu ze Śląskim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków.

2. Cmentarze są własnością parafii. Miasto partycypowało w kosztach utwardzenia głównych alej na cmentarzach. Utrzymywane są w dobrym stanie, jeśli chodzi o drzewostan. Znikają stare piaskowcowe nagrobki na rzecz nowych, wykonanych z granitu. Obecnie na ukończeniu jest inwentaryzacja zabytkowych nagrobków na cmentarzach.

Cmentarz Ewangelicki, założony w latach 80. XIX w., przygotowywany jest do wpisu do rejestru zabytków województwa śląskiego.

Wartość:

- regionalna.

Stan zachowania:

- dość dobry.

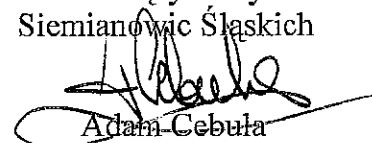
Wytyczne konserwatorskie:

- wykonanie remontu kaplic cmentarnych (zwłaszcza na cmentarzach przy ul. Maciejkowskiej – kaplica Rheinbabenów i ul. Cmentarnej – kaplica przy murze) i niektórych nagrobków – w miarę posiadanych środków;
- wykonanie remontu murów wokół Parku Miejskiego i Parku „Górnik” ze szczególnym uwzględnieniem ich historycznego charakteru w/g zachowanej dawnej dokumentacji budowlanej.

Założenia do planu 2011 - 2014:

- bieżąca pielęgnacja parków na terenie miasta;
- bieżąca pielęgnacja drzewostanu na terenie cmentarzy;
- właściwe utrzymanie historycznych nagrobków.

Przewodniczący Rady Miasta
Siemianowic Śląskich

Adam Cebula

